

הפעלה 6 – בין אדם להוריו – הקדמה ומקורות

חמ"ד של חופש – בין אדם להוריו

רציונאל:

הדיבר החמישי בעשרת הדיברות אומר: "כִּבְדוּ אֶת אָבִיךָ, וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּ יָמֶיךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ" (שמות פרק כ' פסוק י"ב). חז"ל האריכו הרבה בחשיבות מצוות כיבוד הורים ובפרטי הלכותיה. פירוט זה מראה לנו עד כמה המצווה חשובה ומרכזית. הציווי לא נאמר בכללי אלא במפורט, כיאה למשהו משמעותי ומרכזי.

הרב חיים דוד הלוי, שעל דמותו למדנו השנה, מסכם את ההלכות בספרו קיצור שולחן ערוך בפרק קמ"ג: "לא יִעֲמֵד בְּמִקוֹמוֹ הַמֵּיַחֵס לוֹ לְעֵמֵד שָׁם... אוּ מְקוֹם הַמֵּיַחֵד לוֹ לְהִתְפַּלֵּל, וְלֹא יֵשֵׁב בְּמִקוֹם הַמֵּיַחֵד לוֹ לְהִסָּב בְּבֵיתוֹ, וְלֹא יִסְתֵּר אֶת דְּבָרָיו, וְלֹא יִכְרִיעַ אֶת דְּבָרָיו בְּפָנָיו... לֹא יִכְלִים אוֹתָם וְלֹא יִצַּעַר בְּפָנֵיהֶם וְלֹא יִכְעַס בְּגִידָם, אֲלֵא יִשְׁתַּק וְיִירָא מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִים הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שְׂאֵנָה בְּכָף... מֵאֲכִילוֹ וּמִשְׁקָהוּ, מִלְּבִישׁ וּמִכֶּסֶה, מִכְּנִיס וּמוֹצֵיא. וְיִתְנַנּוּ לוֹ בְּסִבָּר פָּנִים גְּפוֹת... הֵיוּ אָבִיו אוֹ אִמּוֹ יִשְׁנִים... אֲסוּר לְהַקִּיצָם מִשְׁנָתָם... וּמִצָּנָה לְהַקִּיצוֹ לְלֶכֶת לְבֵית-הַקְּנִסָּת אוֹ לְשָׂאֵר דְּבַר מִצָּנָה, מִפְּנֵי שְׂפָלָם חֲגִבִים בְּכַבּוּד הַמִּקוֹם בְּרוּךְ הוּא... חָבֵב לְעֵמֵד בְּפָנָיו אָבִיו וּבְפָנָיו אִמּוֹ... מִי שֶׁהוּא רוֹצֵה בְּאֵמֶת לְכַבֵּד אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, יַעֲסֵק בְּתוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, שְׂאֵהוּ הַכְּבוֹד הַגָּדוֹל לְאֲבוֹתָ, שְׂאוּמְרִים הַבְּרִיּוֹת, אֲשֶׁרֵי לָאֵב וְאִם שְׂגַדְלוּ בֶן כְּזֶה".

הפעלה:

ביחידה זו נבין מדוע נאמרו הלכות כה רבות למצוות כיבוד הורים, נלמד את מקורות המצווה ואת פרטיה ולבסוף נקבל על עצמנו קבלה טובה הקשורה למצווה זו.

מטרות:

- התלמידים ילמדו את מקורות מצוות כיבוד הורים ויכירו את פרטי המצווה.

ההכנות הנדרשות:

- יש לצלם את כתב הסתרים (נספח 1) כמספר הקבוצות.
- יש לצלם את הסיפור (נספח 2) כמספר הקבוצות.
- יש לצלם את הכרטיסיות (נספח 3) כמספר הקבוצות ולגזור כל כרטיסיה בנפרד (סך הכול 10 זוגות). מומלץ לשים כל ערכה בשקית או עם סיכת משרד כדי לשמור על שלמות הערכות.
- יש לצלם את פתק "כיבוד ההורים שלי" (נספח 4) כמספר תלמידי הכיתה.

פתיחה: הדיבר החמישי

- נאמר לתלמידים: בשלושת השבועות הקרובים נעסוק בנושא המשפחה. בעשרת הדיברות יש דיבור אחד המתייחס למשפחה. מהו?

- נשמע תשובות ונכריז: זהו הדיבור החמישי – כבד את אביך ואת אימך.
- נשאל: מה כל-כך חשוב בדיבור זה?
- נשמע את דעות התלמידים ונסביר כי היום נלמד את הפרטים של הדיבר החשוב הזה – מה זה בעצם לכבד הורים? איך עושים את זה?

גוף השיעור: פרטי המצווה

- נתחלק לקבוצות של חמישה תלמידים.
- נחלק לכל קבוצה כתב סתרים עם המקורות למצוות כיבוד הורים (נספח 1).
למנחה: פיענוח כתב הסתרים
המקור הראשון – "כָּבֵד אֶת אָבִיךָ, וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יִצְרָכֶן יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הַאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ" (שמות פרק כ' פסוק י"ב).
- המקור השני – "אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, וְאֶת שְׂבִתֹתַי תִּשְׁמְרוּ, אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם" (ויקרא פרק י"ט פסוק ג').
- נקצה זמן לפענוח כתב הסתרים ולאחר מכן נבקש משתי קבוצות להקריא את פתרון המקורות – כל קבוצה מקור אחר.
- נספר לתלמידים את הסיפור: לקראת יום-הולדת

לקראת יום הולדת

"זה ממש מתקרב..." הרהרתי בהתרגשות. יום הולדת 7 שלי הלך והתקרב. נותרו עוד שלושה ימים לחגיגה ואני ומשפחתי וחברותיי היינו בעיצומן של ההכנות. אתמול כבר חילקתי הזמנות, היום כבר החלטתי מה אלבש (ואפילו קניתי סרט חדש לשיער לכבוד המאורע). כבר חשבתי איזה מתנות אבקש וממי (זה היה ממש קשה). כבר הכנו את המשחקים וקנינו בלונים. כבר החלטנו איזה עוגה תהיה עם איזה קרם ואפילו חשבנו איזה נרות, איך נסדר את הכיסאות, איזו מוזיקה תישמע ברקע ומה יהיה לוח הזמנים של יום-ההולדת. ואני כבר ממש מתרגשת! אתם מוזמנים גם לבוא. יהיה שמח!!!

- נאמר לתלמידים: כעת נחלק לכל קבוצה עותק מהסיפור. עליכם לקרוא את הסיפור לבד ולכתוב למטה את כל הפרטים להם הילדה דואגת לקראת יום הולדתה.
- נחלק את הסיפור (נספח 2) ונקצה זמן לעבודה.
- נדון עם התלמידים על הסיפור – הילדה מתכוננת לקראת יום הולדתה. בסיפור בלט שיש המון פרטים עליהם היא חושבת ולהם היא דואגת כדי שהמסיבה תהיה מוצלחת.
- נחזור על הפרטים:

בע"ה, חמ"ד של חופש תשע"ו
בסימן תרבות ואמנות
בין אדם לאמונתו, לעמו וליצירתו

○ קרם	○ לבוש
○ נרות	○ מתנות
○ כסאות	○ משחקים
○ מוזיקה	○ בלונים
○ לוח זמנים	○ עוגה
	○ הזמנות

- נשאל: למה לפי דעתכם הילדה דואגת לכל-כך הרבה פרטים?
- נשמע תשובות ונסביר: הילדה דואגת לפרטים כי זה חשוב לה. היא מתרגשת לקראת יום ההולדת, משקיעה בו ומתכננת אותו במדויק. כי משהו שחשוב לנו אנחנו פורטים אותו לפרטים. היא לא אמרה: יש לי יום-הולדת, תבואו וזהו. היא ישבה ותיכננה והלכה וקנתה והזמינה וחשבה... כי זה חשוב לה!
- נשאל: ואיך כל זה קשור לכיבוד הורים??
- נשמע תשובות.
- נסביר כי גם למצוות כיבוד הורים יש פרטים. הקב"ה לא ציווה אותנו: "תכבדו", הוא גם הסביר לנו איך לכבד, מה זה כולל, מה הפרטים של המצווה הזו.
- נאמר לתלמידים כי עתה נלמד גם אנחנו את פרטי המצווה.
- נחלק לכל קבוצה כרטיסיות (נספח 3). נבקש להתאים בין הציווי לבין התמונה שלו. אפשרות ב':
- נדביק את כל הכרטיסים מעורבבים הפוכים על הלוח.
- נמספר כל כרטיס במספר מ-1 עד 20 ונשחק את משחק הזיכרון על הלוח, כשצריך להתאים בין הלכה לתמונה. התלמידים יוכלו להשתמש במספרים בכדי לבקש את מסי הכרטיס שהמורה יהפוך.
- נקצה זמן לעבודה ולאחר מכן נעבור בזריזות על ההתאמה.

סיכום: כיבוד ההורים שלי

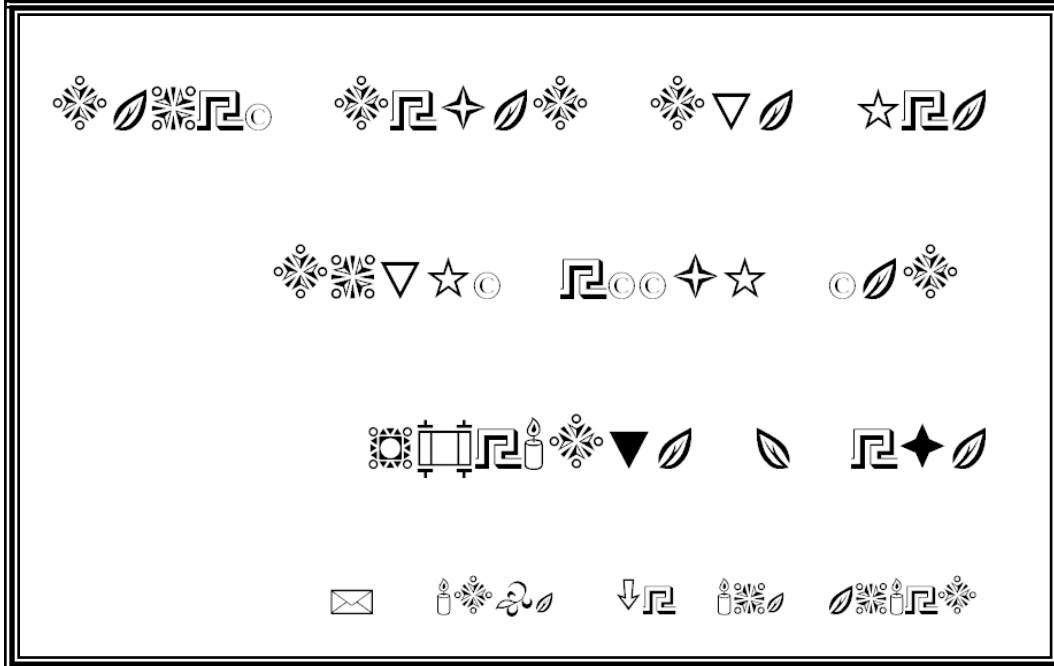
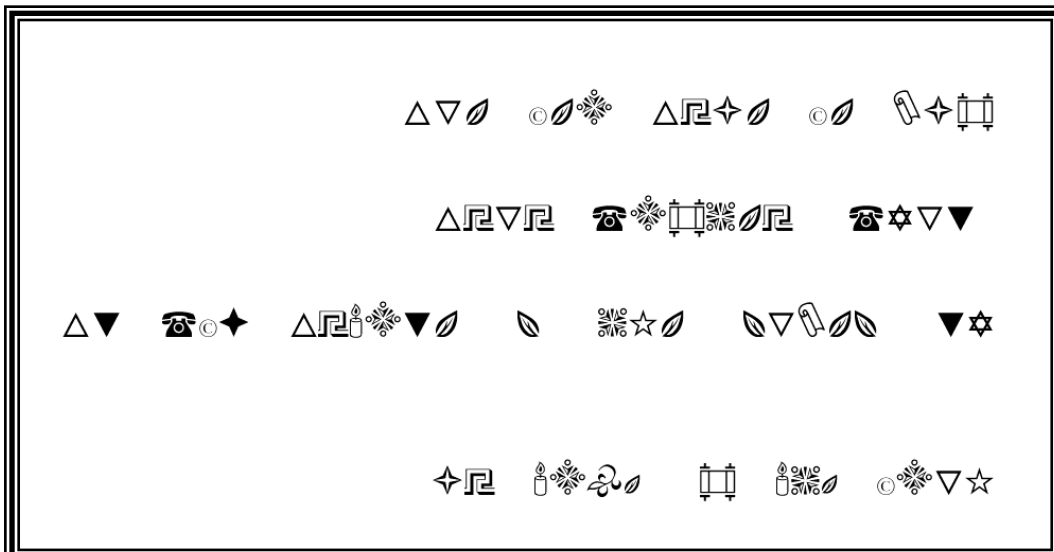
- נסכם: למצוות כיבוד הורים יש פרטים רבים. כי היא מצווה חשובה ויקרה לה' לכן הוא הנחה אותנו במדויק כיצד לקיים אותה. ה' לא הסתפק בהנחיה כללית אלא פירט למען נוכל לדייק ולהקפיד.
- נבקש מכל תלמיד לחשוב על עצמו על פרט שהוא יכול להשתפר בו במצוות כיבוד הורים.
- נחלק לכל תלמיד פתק "כיבוד ההורים שלי" ונבקש לכתוב בפתק את הקבלה הטובה שקיבל על עצמו.
- נאפשר למי שמעוניין לשתף במה שכתב.

בע"ה, חמ"ד של חופש תשע"ו
בסימן תרבות ואמנות
בין אדם לאמונתו, לעמו וליצירתו

נספח 1 – כתב הסתרים

בע"ה, חמ"ד של חופש תשע"ו
בסימן תרבות ואמנות
בין אדם לאמונתו, לעמו וליצירתו

נספח 2 – לקראת יום הולדת

לקראת יום הולדת

"זה ממש מתקרב..." הירהרתי בהתרגשות. יום הולדת 7 שלי הלך והתקרב. נותרו עוד שלושה ימים לחגיגה ואני ומשפחתי וחברותיי היינו בעיצומן של ההכנות. אתמול כבר חילקתי הזמנות, היום כבר החלטתי מה אלבש (ואפילו קניתי סרט חדש לשיער לכבוד המאורע). כבר חשבתי איזה מתנות אבקש וממי (זה היה ממש קשה). כבר הכנו את המשחקים וקנינו בלונים. כבר החלטנו איזה עוגה תהיה עם איזה קרם ואפילו חשבנו איזה נרות, איך נסדר את הכיסאות, איזו מוזיקה תישמע ברקע ומה יהיה לוח הזמנים של יום ההולדת. ואני כבר ממש מתרגשת! אתם מוזמנים גם לבוא. יהיה שמח!!!

לאיזה פרטים הילדה דואגת לקראת יום הולדתה?

_____ .1	_____ .6
_____ .2	_____ .7
_____ .3	_____ .8
_____ .4	_____ .9
_____ .5	_____ .10

לקראת יום הולדת

"זה ממש מתקרב..." הירהרתי בהתרגשות. יום הולדת 7 שלי הלך והתקרב. נותרו עוד שלושה ימים לחגיגה ואני ומשפחתי וחברותיי היינו בעיצומן של ההכנות. אתמול כבר חילקתי הזמנות, היום כבר החלטתי מה אלבש (ואפילו קניתי סרט חדש לשיער לכבוד המאורע). כבר חשבתי איזה מתנות אבקש וממי (זה היה ממש קשה). כבר הכנו את המשחקים וקנינו בלונים. כבר החלטנו איזה עוגה תהיה עם איזה קרם ואפילו חשבנו איזה נרות, איך נסדר את הכיסאות, איזו מוזיקה תישמע ברקע ומה יהיה לוח הזמנים של יום ההולדת. ואני כבר ממש מתרגשת! אתם מוזמנים גם לבוא. יהיה שמח!!!

לאיזה פרטים הילדה דואגת לקראת יום הולדתה?

_____ .1	_____ .6
_____ .2	_____ .7
_____ .3	_____ .8
_____ .4	_____ .9
_____ .5	_____ .10

בעייה, חמי"ד של חופש תשע"ו
בסימן תרבות ואמנות
בין אדם לאמונתו, לעמו וליצירתו

נספח 3 – פרטי מצוות כיבוד הורים

לֹא יֵשֵׁב בַּמָּקוֹם
הַמְיֻזָּד לָךְ

בְּמֵאֲכִילֶךָ

בְּמֵלֶבֶשׁ
וּבְמִכֶּסֶה

וְיִתְּנֶנּוּ לָךְ בְּסֵפֶר
פָּנִים יְפֹת

בְּמִצְוֵה לְהַעִיר אֶת
אָבִיו לְדַבֵּר בְּמִצְוֵה

זָיִב לְעֵמֹד בְּפָנָי
אָבִיו וּבְפָנָי אִמּוֹ

בע"ה, חמ"ד של חופש תשע"ו
בסימן תרבות ואמנות
בין אדם לאמונתו, לעמו וליצירתו

בִּי שְׂרוּצָה לְכַבֵּד אֶת
הוֹרָיו יַעֲסֵק בְּתוֹרָה
וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים

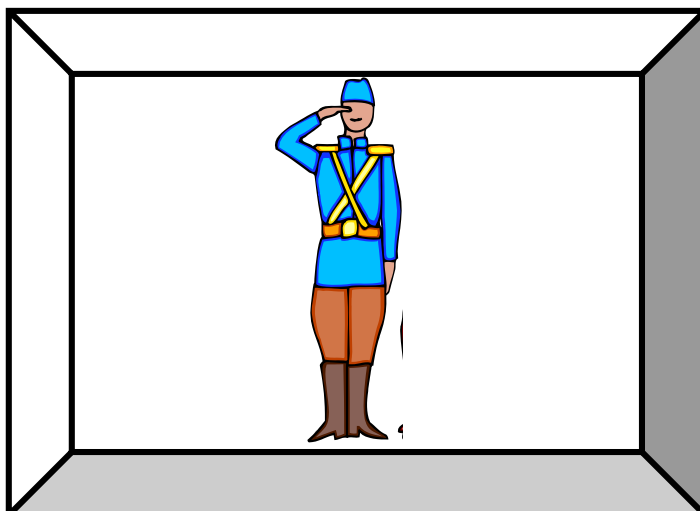
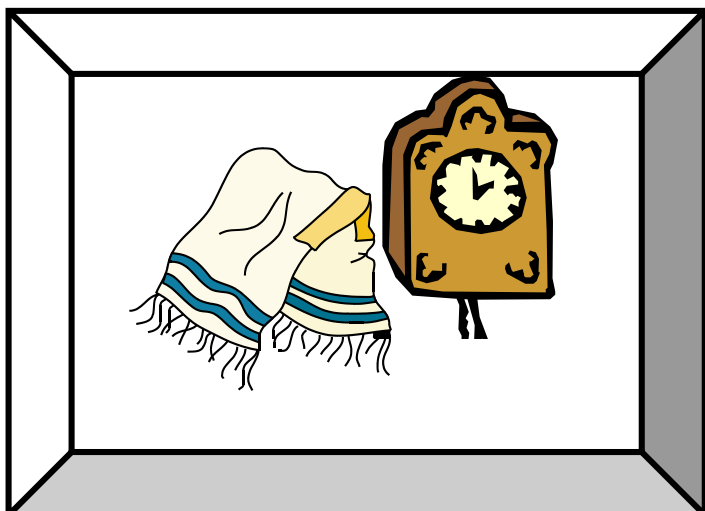
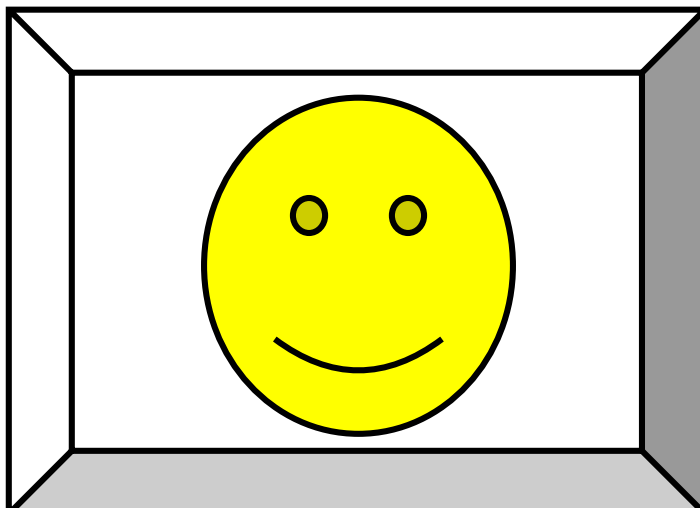
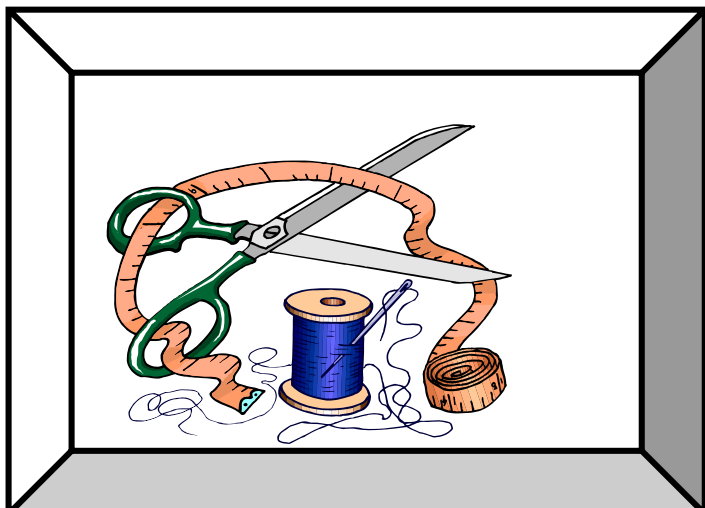
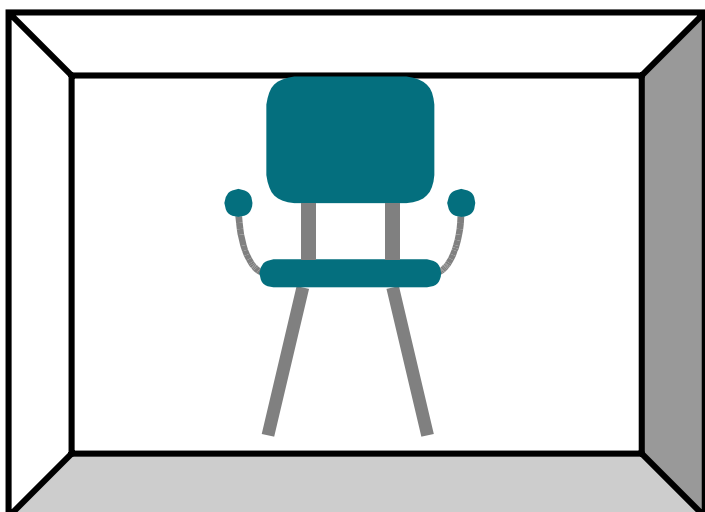
לֹא יִסְתֵּר אֶת
הַבֶּרֶךְ

וּבְמִנְשֵׁקָהּ

הָיוּ אָבִיו וְאִמּוֹ
יִשְׁנִים... אָסוּר
לְהִקְיָצָם

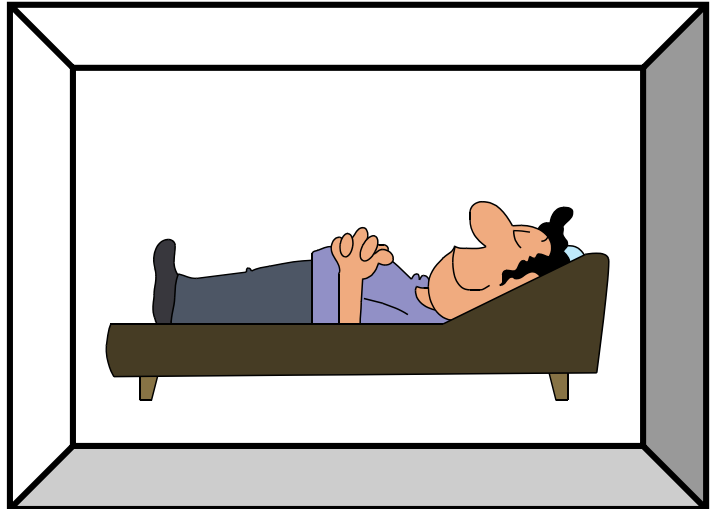
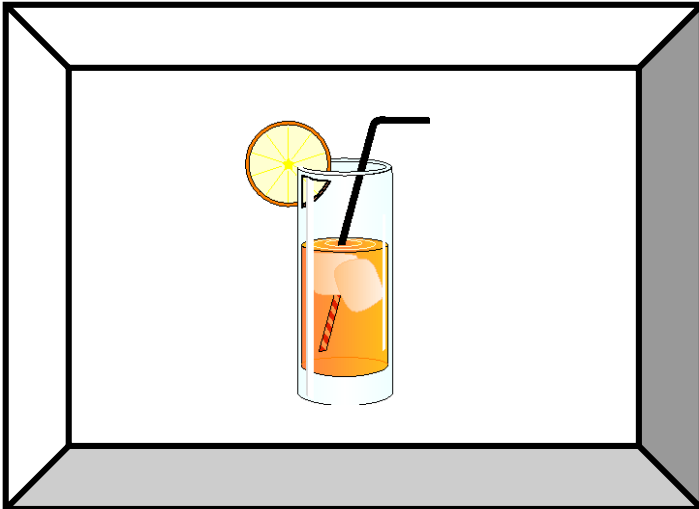
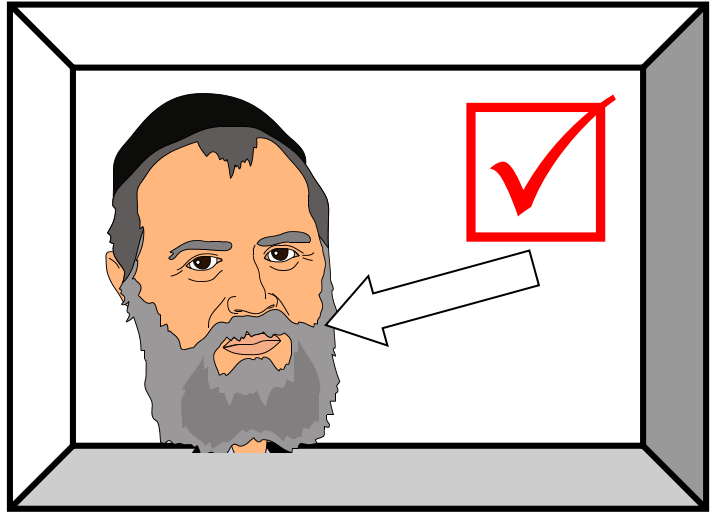
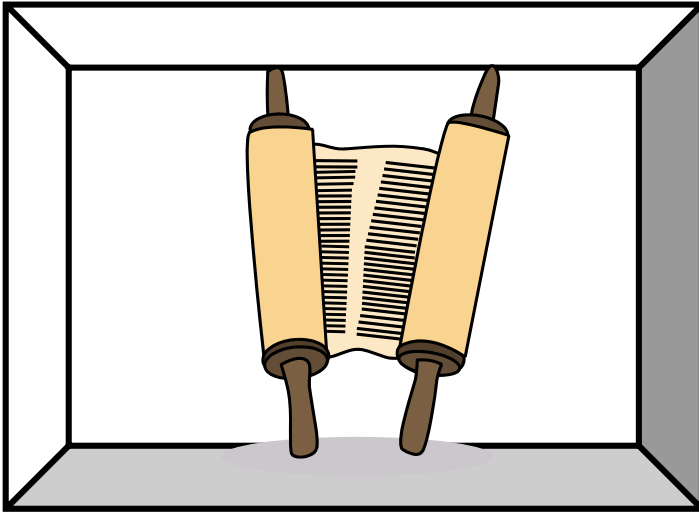

בע"ה, חמ"ד של חופש תשע"ו
בסימן תרבות ואמנות
בין אדם לאמונתו, לעמו וליצירתו

בעייה, חמי"ד של חופש תשע"ו
בסימן תרבות ואמנות
בין אדם לאמונתו, לעמו וליצירתו

בע"ה, חמ"ד של חופש תשע"ו
בסימן תרבות ואמנות
בין אדם לאמונתו, לעמו וליצירתו

נספח 4 – כיבוד ההורים שלי

